

 Anyagtudomány és Technológia Tanszék

Anyagvizsgálat I. Roncsolásmentes eljárások

Anyagszerkezettan és anyagvizsgálat
BMEGEMTBGA1

1

 Anyagtudomány és Technológia Tanszék

A hibák két nagy csoportba sorolhatók

<p>Térfogati hibák 3D</p> <p>Gázzárvány:</p> <p>Salakzárvány:</p> <p>Felületi hibák</p>	<p>Síkyszerű hibák 2D</p> <p>Kötéshibák:</p> <p>Hidegrepedés:</p> <p>Teraszos repedés:</p> <p>Kristályosodási repedés:</p>
--	--

2

 Anyagtudomány és Technológia Tanszék

A hibák keletkezése

A *gyártástechnológiai hibák* az alkatrészek különböző gyártási fázisai során keletkezhetnek egészen az alapanyaggyártástól a késztermék utolsó technológiai folyamatáig.

Az *üzemeltetés során keletkezett hibák* általában anyaghibára (esetleg elcsérült anyagminőségre, anyagkeveredésre) illetve túlterhelésre vezethetők vissza.

3

Alapvető eljárások

- Szemrevételezés (vizuális vizsgálat, VT)
- Folyadékbehatolásos vizsgálat (PT)
- Mágnesezhető poros vizsgálat (MT)
- Örvényáramos hibakereső vizsgálat (ET)
- Ultrahangos vizsgálat (UT)
- Radiográfiai vizsgálat (RT)

4

Szemrevételezés

Merevszáras endoszkóp (boroszkóp)

5

Szemrevételezés

Üvegszáras endoszkóp (fibrescope)

6

---

att MŰEGYTEM 1782

Folyadékbehatolási vizsgálat

7

---

att MŰEGYTEM 1782

Mágnesporos vizsgálat

A hibák az anyagban létrehozott mágneses tér erővonalait eltérítik, az így kialakult szórt fluxust a felületre felvitt ferromágneses por sűrűsödése jelzi.

8

---

att MŰEGYTEM 1782

Örvényáramos vizsgálat

Örvényáramok mágneses tere és az örvényáramot keltő primer mágneses tér kölcsönhatása a hibák következtében megváltozik.

9

---

att MŰSZEREM 1782

Röntgenvizsgálat

$$I_1 = I_0 e^{-\mu d}$$

$$I_2 = I_0 e^{-\mu(d-x)}$$

$$K = \frac{I_2}{I_1} = e^{\mu x}$$

10

---

att MŰSZEREM 1782

Izotópos vizsgálat

Alkalmazott izotópok: Co-60, Ir-192, $\lambda \rightarrow 1$ pm.

Az izotóp vizsgálat előnye a röntgenvizsgálattal szemben:

- kisebb helyszükséglet, könnyebb hordozhatóság,
- nagyobb az átsugárzó képessége (acéloknál kb. 300 mm),
- nem igényel energiaforrást,
- ún. panoráma felvételek készítésére alkalmas (pl. egy cső teljes körvarratáról a cső középpontjába helyezett izotóppal).

Lényegesebb hátrányai a következők:

- nagyobb a külső illetve belső élettenség,
- hosszabb expozíciós idő,
- rosszabb hibafelismerhetőség,
- változó a sugárzás intenzitása (felezési idő),
- folytonos sugárzás (nem kikapcsolható).

11

---

att MŰSZEREM 1782

Ultraszagos vizsgálat

Átsugárzásos módszer

Véglap módszer

12

---

att Optikai mikroszkópos vizsgálat

- fázisok elkülönítése
- szemcsék mérete, alakja, ezek eloszlása
- hibák (repedések, üregek, korrózió, stb.)
- vizsgálható mérettartomány: $0.5 \mu\text{m}$ -tól felfelé

13

---

att Optikai mikroszkóp

14

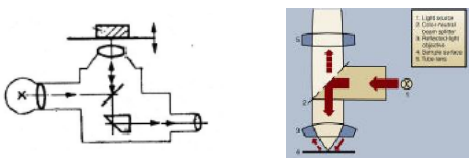

---

att Optikai mikroszkóp

15

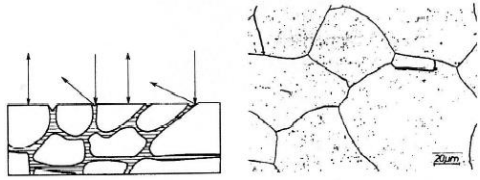

 Maratás hatása

Homogén, irányfüggetlen marószerszer

16

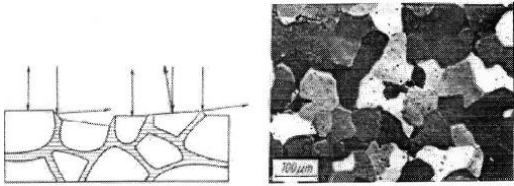

 Maratás hatása

Homogén, irányfüggő marószerszer

17

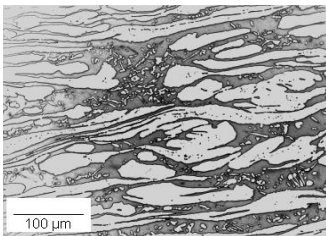

 Maratás hatása

Heterogén marószerszer

18

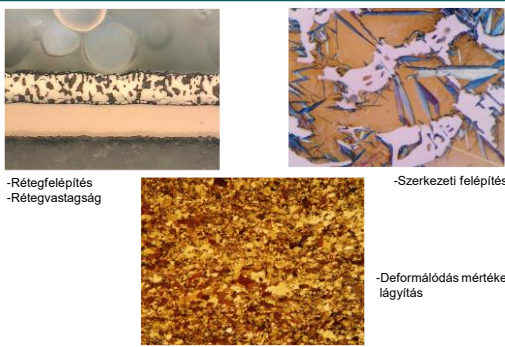

---

att Példa 1.

-Rétegfelépítés
-Rétegvastagság

-Szerkezeti felépítés

-Deformálódás mértéke/
lágítás

19

---

att Példa 2.

Vörösréz optikai mikroszkópos képe, képlékeny alakítás előtt

Vörösréz optikai mikroszkópos képe, képlékeny alakítás után (megjelentek a szemcsékben a csúszási vonalak)

20

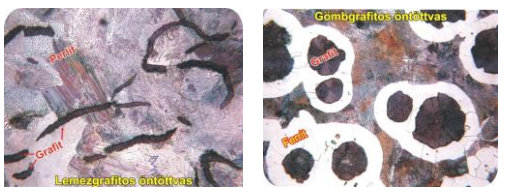

---

att Példa 3.

Lemezgrafitos öntöttvas

Gömbgrafitos öntöttvas

21

---

att Példa 4. MŰEGYTEM 1782

Fűrészlap felületén a köszörüléssel végzett élezés hatására kialakult kemény, felületi réteg keresztmetszeti csiszolaton

---

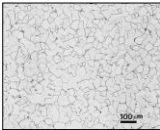

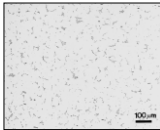
22

att Marató oldatok összehasonlítása MŰEGYTEM 1782

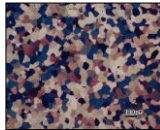
Ferrites acél

3% Nitral
Ferritzemcselhatárokat és cementitet emel ki

4% Pikral
Cementitet emel ki

Beraha
Szemcsel felületet színez a kristallográfiai szemcselbeállítástól függően

---

23

att Marató oldatok összehasonlítása MŰEGYTEM 1782

Hegesztési varrat   HAZ*   Alapanyag

A varratot 3%-os Nitallal maratták (fent), ez kívánivalókat hagy maga után. Ezzel szemben a Klemm-I szerinti marató anyag (lent) jó kontrasztot mutat. A hőhatásövezet és az alapanyag nagyon erős elhatárolódása látszik. (A_{c1} hőmérséklet).

*Hőhatásövezet (Heat Affected Zone)

24